



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 260/2010-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. mája 2010 vo veci sťažnosti JUDr. S. S., PhD., M., zastúpeného advokátom JUDr. M. S., K., smerujúcej proti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, Krajskému súdu v Bratislave, Súdnej rade Slovenskej republiky a Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky o uplatnenej námietke predpojatosti proti sudcom I. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Petrovi Brňákovi a JUDr. Milanovi Ľalíkovi vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1980/09 takto

r o z h o d o l :

1. Sudca I. senátu JUDr. Milan Ľalík je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1980/09.

2. Sudca I. senátu JUDr. Peter Brňák nie je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1980/09.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažovateľ JUDr. S. S., PhD., M. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) pod sp. zn. Rvp 1980/09

podaním z 21. februára 2010 uplatnil námietku predpojatosti proti sudcom I. senátu ústavného súdu Petrovi Brňákovi a Milanovi Ľalíkovi, ktorí by mali rozhodovať o jeho sťažnosti doručenej ústavnému súdu 10. novembra 2009, smerujúcej proti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), Súdnej rade Slovenskej republiky a Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky.

Námietku predpojatosti sťažovateľ odôvodnil u sudcu JUDr. Milana Ľalíka pre jeho dlhoročný blízky priateľský vzťah s bývalým ministrom spravodlivosti JUDr. Š. H., ktorý rozhodoval o jeho dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu, a toto rozhodnutie a konanie je predmetom jeho ústavnej sťažnosti. Sudca JUDr. Milan Ľalík je navyše dlhoročným kolegom JUDr. Š. H. na najvyššom súde, s ktorým sa dlhodobo od čias vysokoškolského štúdia vzájomne poznajú, tykajú si a sudca JUDr. Milan Ľalík sa mal zúčastniť aj na oslave 50. narodenín bývalého ministra spravodlivosti. Sudca JUDr. Milan Ľalík sa taktiež dlhodobo osobne pozná a je v kamarátskom vzťahu so sudkyňou najvyššieho súdu JUDr. E. B., ktorá rozhodovala vo veci sťažovateľovho odvolania proti rozhodnutiu krajského súdu, a toto rozhodnutie je taktiež predmetom sťažovateľovej ústavnej sťažnosti.

Predpojatosť sudcu JUDr. Petra Brňáka odôvodnil sťažovateľ tým, že sa dlhodobo pozná s bývalým ministrom spravodlivosti JUDr. Š. H., proti rozhodnutiu ktorého je podaná ústavná sťažnosť, sú bývalými kolegami z najvyššieho súdu, sú v kamarátskom vzťahu, tykajú si a mal sa tiež zúčastniť na oslave 50. narodenín bývalého ministra spravodlivosti, pričom taktiež sa pozná so sudkyňou najvyššieho súdu JUDr. E. B., s ktorou sú v kamarátskom vzťahu a s ktorou predtým pôsobil na najvyššom súde, a jej rozhodnutie je predmetom sťažnosti.

Z uvedených dôvodov podľa sťažovateľa títo sudcovia ústavného súdu JUDr. Peter Brňák a JUDr. Milan Ľalík nie sú zárukou nestranného a nezávislého rozhodnutia o jeho sťažnosti, pretože pre ich pomer k JUDr. Š. H. a JUDr. E. B. možno mať vážne pochybnosti o ich nepredpojatosti. Z toho dôvodu žiada o ich vylúčenie z rozhodovania v označenej veci.

Sudca JUDr. Milan Ľalík vo svojom vyjadrení z 22. marca 2010 uviedol:

*„Pokiaľ ide o namietané skutočnosti musím uviesť, že
- so Š. H. sa nepoznám od vysokoškolského štúdia, ale od roku 1992, kedy sme začali spolu
pracovať na Najvyššom súde Slovenskej republiky a odkedy si ho vážim akom vysoko
erudovaného, morálneho a čestného sudcu a funkcionára, s ktorým sme v priateľskom
vzťahu a*

*- E. B. poznám tiež ako korektnú a odborne zdatnú sudkyňu, ale bez toho, aby sme boli
v kamarátskom vzťahu,*

ale tieto osoby nie sú účastníkmi konania v danom spore.

*... Aby nevznikli žiadne pochybnosti o objektívnosti rozhodnutia Ústavného súdu
Slovenskej republiky, súhlasím s mojím vylúčením v predmetnej veci.“*

Na základe výzvy predsedu II. senátu ústavného súdu sudca JUDr. Peter Brňák vo vyjadrení z 21. apríla 2010 uviedol, že sa necíti *„byť zaujatý v súvislosti s prejednávaním a rozhodovaním vo veci sp. zn. Rvp 1980/09 so zreteľom na pomer k veci, účastníkom, resp. ich právnym zástupcom. ... dodávam, že k označeným osobám (JUDr. H. a JUDr. B.) nie som v priateľskom vzťahu. Je pravdou, že rovnako, ako obaja menovaní, aj ja som v minulosti pracoval na Najvyššom súde Slovenskej republiky (to je všetko).“*.

II.

Podľa § 27 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je sudca vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho predpojatosti.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania.

Podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát.

Podľa rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2010 (ďalej len „rozvrh práce“) o námietke predpojatosti sudcov I. senátu ústavného súdu je príslušný rozhodovať II. senát ústavného súdu. Predsedníčka ústavného súdu v súlade s citovaným rozvrhom práce pridelila vec na rozhodnutie o uvedenej námietke predpojatosti sudcov I. senátu ústavného súdu Petra Brňáka a Milana Lalíka II. senátu ústavného súdu.

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkovi postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 158/08).

Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie nestranným súdom je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania, alebo na základe návrhu samotného sudcu. Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (napr. I. ÚS 73/97).

Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prerokujúceho

prípade, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky na vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu o opaku [Piersack v. Belgicko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 1. októbra 1982].

Nemožno sa uspokojiť len so subjektívnym hľadiskom nestrannosti, ale treba skúmať, či sudca poskytuje záruky nestrannosti aj z objektívneho hľadiska. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj javiť v očiach strán. Spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale musí sa aj javiť, že má byť vykonávaná (Delcourt v. Belgicko, rozsudok ESLP zo 17. januára 1970). Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný, a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti.

Existencia nestrannosti musí byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (napr. III. ÚS 16/00). Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť.

Nestrannosť sudcu obyčajne definovaná ako absencia predsudku alebo zaujatosti sa z pohľadu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských opráv a základných slobôd môže posudzovať na základe dvoch rôznych prístupov. Možno rozlišovať subjektívny prístup, pri ktorom sa skúma stav mysle sudcu, teda to, čo si sudca v danej situácii myslel vo svojom vnútornom fóre, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola vylúčená každá pochybnosť o jeho nestrannosti. Objektívny prístup spočíva v otázke, či nezávisle na osobnom správaní sudcu určité overiteľné skutočnosti

neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti. V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať sudy pri stranách v demokratickej spoločnosti (Padovani v. Taliansko, rozsudok ESLP z 26. februára 1993). Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo).

Judikatúra ESLP vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Tzv. subjektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže byť subjektívne absolútne nestranný, ale napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, rôzne funkcie, ktoré postupne vo veci vykonával, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, k stranám konania, ich právnym zástupcom, svedkom a pod. Z toho hľadiska preto nezáleží ani na tom, že sudca sa k návrhu na jeho vylúčenie vyjadril v zmysle, že sa vnútorne necíti byť zaujatý. Rozhodujúce nie je jeho stanovisko, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosti o jeho nestrannosti v očiach strán a verejnosti (napr. III. ÚS 158/08).

1. Sudca Milan Lálík vo vyjadrení k výzve predsedu I. senátu vo veci vznesenej námietky predpojatosti uviedol, že je v priateľskom vzťahu k bývalému ministrovi spravodlivosti a súčasnému predsedovi najvyššieho súdu, a aj keď nie je účastníkom konania v danom spore, vzhľadom na to, aby nevznikli pochybnosti o objektívnosti rozhodnutia ústavného súdu, súhlasí so svojím vylúčením v predmetnej veci.

Sťažovateľ v námietke predpojatosti proti sudcovi JUDr. Milanovi Lálíkovi uviedol ako jeden z dôvodov jeho dlhoročné priateľské a kolegiálne vzťahy s JUDr. Š. H.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti II. senát ústavného súdu podľa § 27 ods. 1 v spojení s § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o predpojatosti sudcu JUDr. Milana Ľalíka a vylúčil ho z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1980/09, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

2. V danej veci sudca JUDr. Peter Brňák uviedol, že sa necíti „*byť zaujatý v súvislosti s prejednáváním a rozhodovaním vo veci sp. zn. Rvp 1980/09 so zreteľom na pomer k veci, účastníkom, resp. ich právnym zástupcom. ... k označeným osobám (JUDr. H. a JUDr. B.) nie som v priateľskom vzťahu.*“.

II. senát ústavného súdu v nadväznosti na vyjadrenie sudcu ústavného súdu JUDr. Petra Brňáka, že mu nie sú známe žiadne skutočnosti, pre ktoré by mal byť vylúčený z prerokúvania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1980/09, a že nie je v priateľskom vzťahu s účastníkmi konania, rozhodol, že sudca ústavného súdu JUDr. Peter Brňák nie je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1980/09 tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2010